Overzicht vragen, zorgen en oplossingen

Dit is een overzicht van vragen, zorgen en oplossingen, die over de vier thema's naar voren zijn gekomen in de eerste bijeenkomst van de klankbordgroep Windpark Elzenburg-De Geer op 27 oktober 2015 .
Het is een weergave van de vragen die gesteld zijn en die op flipovers zijn geschreven. Die vragen zijn aangevuld met antwoorden, die deels ter plaatse zijn gegeven, deels later zijn geschreven.
De weergave van de zorgen en oplossingen is zoveel mogelijk een letterlijke weergave gelaten van wat er op de flipovers stond.
Dit overzicht is gemaakt voor de leden van de klankbordgroep en heeft geen ander doel dan een weergave te zijn voor de klankbordgroep van wat er in de eerste bijeenkomst besproken is

Afd. SRO
18 november 2015

Thema Participatie

Vragen

1. Wat wordt de opbrengst voor direct omwonenden en bedrijven?
   Antwoord: De gemeenteraad kan hiervoor kaders meegeven. Als er op gronden wordt ontwikkeld waar een projectontwikkelaar positie heeft is het ook een kwestie van onderhandeling.

2. Welke participatiemogelijkheden zijn er?
   Antwoord: Financiële participatie (aandelen, obligaties, omgevingsfonds, duurzaamheidsfonds, etc.) en procesparticipatie.

3. Is er ook participatie mogelijk bij de keuze van het type windmolens?
   Antwoord: De gemeenteraad kan hierover een uitspraak doen (procesparticipatie). Van belang is in ieder geval dat met rekenvoorbeelden duidelijk wordt gemaakt waarom voor een bepaald type wordt gekozen als het zover is. Nu blijven er vragen binnenkomen over het verschil in kosten/opbrengsten tussen kleine windmolens van bijvoorbeeld 1-5 KW die eenvoudig op bedrijventerreinen kunnen worden geplaatst en de hele grote windmolens. Er moet dus goed worden verantwoord waarom voor een bepaald type wordt gekozen. In hoeverre hierbij wordt gekozen voor procesparticipatie is aan de gemeenteraad. Voor zover een projectontwikkelaar positie heeft, is dit ook onderwerp van gesprek met de ontwikkelaar.

4. Welke participatievorm heeft het minste risico?
   Antwoord: Het risico bij elke vorm van participatie (instellen omgevingsfonds, uitgifte aandelen, etc.) is dat het rendement tegenvalt en er dus minder inkomsten te verdelen zijn. Bij uitgifte van aandelen of obligaties kan men in het uiterste geval de inleg kwijtraken als de exploitant van het windpark failliet gaat. Inkomsten kunnen tegenvallen omdat het minder hard waait dan vooraf ingeschat. Verder kan de prijs van energie uit fossiele brandstoffen dalen. Het verschil tussen de kostprijs van grijze en groene stroom wordt gesubsidieerd, maar er wordt uitgegaan van een bodemprijs (basisprijs) voor de grijze energie. Als de werkelijke energieprijs (grijze stroom) daalt tot onder de basisprijs, dan is dit het risico voor de exploitant. Ook kan in theorie door overaanbod van duurzame energie de duurzame energieprijs dalen. Ook dit betekent minder opbrengsten.

5. Is er een staffeling mogelijk bij participatie: Kunnen mensen in de directe omgeving (eerste ring) bijvoorbeeld een hogere korting op de energierekening krijgen, dan mensen die verder weg wonen (tweede ring)?
   Antwoord: Ja, dat is mogelijk. De gemeenteraad zal hiervoor kaders moeten meegeven.

6. Kan er worden gezorgd voor maximaal lokaal profijt?

Antwoord: Ja, ook dat is weer aan de gemeenteraad die de uitgangspunten gaat bepalen.

7. Kan het bedrijfsleven participeren?
   Antwoord: Ja, het bedrijfsleven kan stroom achter de meter krijgen. Er wordt dan een private stroomkabel aangelegd naar het betreffende bedrijf. Over de private stroom hoeft geen belasting te worden betaald. De opbrengsten voor de exploitant (en participanten) blijven gelijk. Voor iedere op te wekken en te leveren KWh energie ontvangt de exploitant immers dezelfde inkomsten. De business case er van moet wel interessant genoeg zijn, want het gaat om extra en soms hoge kosten.

8. Kan er ook geld worden gestort in een innovatiefonds, waardoor na meerdere jaren weer nieuwe andere/betere molens kunnen worden geplaatst of waardoor andere duurzaamheidsmaatregelen kunnen worden uitgevoerd?
   Antwoord: Ja, dat is mogelijk als dit wordt afgesproken. Ook hier geldt dat de raad kaders kan meegeven.

Zorgen en oplossingen

1. Mag de ECO wel voldoende meebeslissen in het proces over de te maken keuzes bij participatie?
   Oplossing: ECO zal waarschijnlijk een businessplan moeten indienen. Als dit goed in elkaar zit, kan hier draagvlak voor worden gekregen. Hierover bij de voorbereiding ook goed met elkaar overleggen.

2. Mogen wijk- en dorpsraden wel voldoende meebeslissen over de wijze van participatie en compenserende maatregelen?
   Oplossing: De gemeenteraad kan hierover randvoorwaarden stellen. In overleg met de wijk- en dorpsraden kunnen bijvoorbeeld taken als de verdeling van geld uit het omgevingsfonds bij de wijk- en dorpsraden worden neergelegd.

3. Is ECO wel voldoende deskundig?
   Oplossing: De gemeente moet ECO goed meenemen in het proces. ECO moet professionals inhuren.

4. Hoe zorgen we dat omwonenden en bedrijven tevreden zijn na realisatie van het project?
   Oplossing: Organiseer een excursie, zodat mensen goed worden meegenomen. Zorg voor maximale participatie.

5. Hoe zorgen we voor een eerlijk en transparant proces?
   Oplossing: Het voortraject in eigen hand nemen als gemeente en niet door een projectontwikkelaar laten uitvoeren. Denk dan aan het zelf laten uitvoeren van een mer en het zelf randvoorwaarden meegeven voor participatie en dit niet laten afhangen van een projectontwikkelaar. Verder ook goede informatievoorziening en communicatie.

6. Komen de belangen van ECO wel overeen met de belangen van de direct omwonenden?
   Oplossing: De gemeente kan vooraf kaders stellen voor besteding van de winsten. Denk bijvoorbeeld aan het verplicht stellen van een groenfonds of duurzaamheidsfonds voor de directe omgeving.

7. Kunnen mensen met een kleiner inkomen ook mee participeren?
   Oplossing: Er zijn leaseconstructies mogelijk bij uitgifte van aandelen zodat mensen zonder eigen vermogen toch een aandeel kunnen nemen. Ook kan er iets worden gedaan met het dividend. Hiermee kunnen bijvoorbeeld kortingen op de energierekening worden gegeven.

8. Hoe wordt straks voldoende bekendheid gegeven aan participatiemogelijkheden?
   Oplossing: Wijk- en dorpsraden hierin een belangrijke rol geven. Investeren in communicatiemiddelen (flyers e.d.).

Thema Gevolgen mens en dier

Vragen

1. Zijn er onderzoeken gedaan?
   Antwoord: er zijn nog geen echte onderzoek gedaan voor deze locatie, er is tot nu toe gewerkt met vuistregels en normafstanden.

2. Wat zijn de effecten voor vogels en vleermuizen.
   Antwoord: Windmolens kunnen zeker gevolgen hebben voor vogels en vleermuizen. De locatie is onderdeel van een groter gebied voor weidevogels. Onderzoek naar die gevolgen is wettelijk verplicht en zal zeker gedaan gaan worden. Het kan blijken, dat er sprake is van negatieve gevolgen en dat compensatie daarvan nodig is. Als compensatie nodig is, moet die worden uitgewerkt met een goed plan en met geld daarvoor.

3. Zijn er gevolgen te verwachten van laagfrequent geluid voor de gezondheid?
   Antwoord: er zijn geen negatieve gevolgen voor de gezondheid te verwachten van laagfrequent geluid. De effecten van laagfrequent geluid zijn niet anders van geluid met hogere frequenties. In de wettelijke geluidsnorm is het effect van laagfrequent geluid daarom voldoende verwerkt. Informatie hierover staat in een recent rapport van het RIVM en in een recente brief van de minister aan de Tweede Kamer.

4. Afhankelijk van de afstand is er meer geluidhinder; wordt er compensatie geboden, komt daar een fonds voor, zorgt de coöperatie daarvoor?
   Antwoord: Als de geluidsbelasting voldoet aan de wettelijke norm is er geen verplichting om compensatie te bieden. Het is wel mogelijk om de degenen, die het meest met de gevolgen van windmolen worden geconfronteerd, compensatie te bieden. Dat is een keuze voor de gemeente en voor de ontwikkelaar. Compensatie kan op meerdere manieren: lagere energierekening, aandeel in molen of wellicht nog anders. Er zijn meerdere voorbeelden van projecten elders, waarin dat is gebeurd.

5. Is er een relatie tussen het aantal molens en de mate van milieuhinder?
   Antwoord: Ja, meer molens hebben samen meer effecten: op geluid, op vogels en op de horizon. Daarom is een goede afweging nodig tussen het belang van zoveel mogelijk duurzame energie en de belangen van de omgeving. Er zullen zeker meerdere opstellingen onderzocht worden met verschillende aantallen windmolens. Daar zal dan een keuze uit gemaakt moeten worden.

6. Wordt er bij het onderzoek naar flora en fauna uitgegeven van de huidige waarde van het gebied of ook van de potentiele waarde?
   Antwoord: Gebruikelijk is om uit te gaan van de bestaande waarde van een gebied voor flora en fauna. Maar misschien is het ook verstandig om verder te kijken. Want als compensatie nodig is, kan een potentiele waarde ook heel belangrijk zijn. Ofwel op deze locatie zelf ofwel op andere plekken in de omgeving. In ieder geval is dit een aandachtspunt in het onderzoek naar flora en fauna.

7. Waarom moeten hier hoge windmolens komen, wat zijn andere technieken voor windenergie?
   Antwoord: Deze vraag hoort thuis bij het thema ‘alternatieven’. Bij een locatie in het binnenland is een hogere windmolen nodig, omdat het daar minder wind is. Onderzoek moet aangeven waar de ondergrens ligt. Daarnaast gaat het altijd om een keuze: een hogere, grotere windmolen geeft meer duurzame energie.

8. Wat gebeurt er als mensen later wel blijken last te hebben van de windmolens?
   Antwoord: Daar is geen direct antwoord op te geven. Windmolens zijn de afgelopen jaren flink onderzocht en de gevolgen voor mensen zijn goed in beeld en wettelijk geregeld. Het is onwaarschijnlijk, dat er nieuwe negatieve gevolgen blijken. Het is niet mogelijk om alle risico’s volledig uit te sluiten. Dat geldt op veel terreinen in onze maatschappij. Het is wel nodig om risico’s in beeld te brengen en tot een verantwoord niveau terug te brengen. Daar zijn de veiligheidsafstanden en geluidsnormen voor.

9. Wat zijn de mogelijkheden voor mensen, die als gevolg van de windmolens willen verhuizen?
   Antwoord: Als voldaan wordt aan de wettelijke normen is de gemeente niet verplicht om de mogelijkheid te bieden om te verhuizen. Dat gebeurt ook niet bij de bouw van nieuwe woonbuurten en industrieterreinen. Het kan zijn, dat omwonenden zgn. planschade ondervinden van windmolens dicht in de buurt. Die planschade kan op aanvraag vergoed worden. Of er sprake kan zijn van planschade zal onderzocht worden.

10. Zijn honden en katten gevoelig voor het geluid of andere effecten van windmolens?
    Antwoord: Zoeken naar informatie daarover heeft tot nu toe niets opgeleverd. Er zijn in ieder geval geen wettelijke normen voor. Als honden en katten bijzonder gevoelig zouden zijn voor geluid windmolens en daar ook last van hebben, dan moeten zijn ze dat waarschijnlijk ook voor andere vormen van geluid zijn: verkeer, spoor, bedrijven. Daar is de gemeente op dit moment niets van bekend.

11. Kunnen windmolens op het bestaande bedrijventerrein gebouwd worden?
    Antwoord: Er is de afgelopen jaren onderzocht of dat mogelijk is. Conclusie is tot nu steeds geweest: of het kan niet, of de bedrijven willen er op hun terrein niet aan meewerken. De gemeente heeft medio oktober aan adviesbureau Antea opdracht gegeven om de mogelijkheden op Elzenburg, Molada en Vorstengrafdonk nog een keer heel goed en precies in beeld te brengen.

Zorgen en oplossingen

1. Communiceer optimaal met belanghebbenden: omwonenden, belangengroepen, bedrijven.

2. Spreek bedrijven ook aan op hun verantwoordelijkheid, zij hebben het milieuconvenant mee ondertekend.

3. Neem inspraak heel serieus, de gemeente moet insprekers het gevoel geven, dat men is gehoord.

4. Zorg voor goed onderzoek naar alle mogelijkheden.

5. Zorg voor royale compensatie van natuurwaarden als compensatie nodig is (uitbreiding Rietgors?, natuurontwikkeling langs Hertogswetering, natuurontwikkeling in gebied Beerse Overlaet?)

6. Leg goed uit waarom alternatieven en alternatieve technieken niet mogelijk zijn. Onderbouw heel goed de keuze voor deze locaties en de gevolgen daarvan.

7. Leer van ervaringen elders, neem mensen mee naar projecten en ervaringen elders, zodat zij zelf een beeld kunnen vormen van hoe zo'n project gelopen is en wat wij daarvan kunnen leren.

8. Denk na over wat er moet gebeuren als er zich een onbekend overlast-aspect voordoet. Wie is dan verantwoordelijk? De gemeente of de exploitant?

9. Betrek omwonenden bij de inrichting en compensatie in de directe omgeving: laat hen meedenken zo niet bepalen wat er in hun omgeving in verband met de windmolens aangepast kan worden.

Thema Horizon.

Vragen

1. Zijn er evaluaties bekend van de bevindingen van met name omwonenden van plekken waar windmolens al geplaatst zijn ? Is de mening van omwonenden bijgesteld of juist niet?
   Antwoord: We hebben daar geen representatief beeld van. Er zijn krantenberichten, dat het achteraf meevalt. Er is een ook een recent rapport, opgesteld door de Universiteit Utrecht, waarin de gang van zaken van een windpark in Houten wordt geëvalueerd. Daarin zijn omwonenden kritischer.

2. Relatie met bestemmingsplan Buitengebied. Uitgangspunten 'komgebied open'.
   Antwoord: Er wordt op dit moment gewerkt aan de herziening van het Bestemmingsplan Buitengebied Oss. Daarbij is inderdaad als uitgangspunt voor het komgebied gesteld dat hier de openheid een belangrijke, te behouden kwaliteit is.
   Dit is een belangrijk punt van aandacht. Het behouden van voldoende openheid, onder andere door voldoende afstand tussen de windmolens, is uitgangspunt voor de verdere uitwerking.

3. Waarom niet toch op bestaande industrieterreinen? Eventueel als alternatieven, bijv. 'wokkels'.
   Antwoord: Vanwege het veel minder rendabel zijn van dit type windmolens, is deze optie al vrij snel verworpen. Eén en ander zal beter aangetoond moeten worden. Er is eind oktober een opdracht aan adviesbureau Antea gegeven om de mogelijkheden van windmolens op de drie grote bestaande bedrijventerrein integraal in beeld te brengen.

4. Hoe kan je in het landschap compenseren?
   Antwoord: bijvoorbeeld door een bos/bomen aan de rand van kernen te plaatsen, of windmolens op locaties plaatsen waar ze het landschap versterken/ lijnen in het landschap versterken. Het is ook mogelijk om bestaande natuurgebieden (De Rietgors, oevers Hertogswetering) uit te breiden.

5. Heeft onderzoek plaatsgevonden naar plaatsing van meer, en dan lagere windmolens (op bv Elzenburg)
   Antwoord: nee, het onderzoek heeft zich tot nu gericht op windmolens met een ashoogte van ca. 120 m. Deze molens zijn het meest efficiënt/ hebben relatief de hoogste opbrengst. Aan adviesbureau Antea is opdracht gegeven om de mogelijkheden op Elzenburg zelf integraal in beeld te brengen. In dat onderzoek wordt ook gekeken naar lagere windmolens.

6. Waarom niet toch windmolens in bijv. de Lithse polder?
   Antwoord: de provincie staat dit op dit moment niet toe. Wellicht wel goed om nu al verder te kijken dan alleen op en rond Elzenburg. Dat kan gebruikt worden in het overleg met de provincie. De provincie gaat het eigen beleid de komende jaren tegen het licht houden in de nieuwe omgevingsvisie. We verwachten, dat het enkele jaren duurt voordat het nieuwe beleid duidelijk is.

7. Kun je een flexibel bestemmingsplan maken, zodat als er nieuwe ontwikkelingen zijn, deze makkelijk(er) te verwezenlijken zijn?
   Antwoord: hier zullen we zoveel mogelijk aan werken, maar bestemmingsplan moeten ook duidelijkheid bieden wat wel en niet mag. Dus het is lastig om nieuwe, onbekende ontwikkelingen vooraf te regelen. Als die er zijn is het vooral zaak van snel nieuwe plannen maken.

8. Hoe ga je om met mensen die er fysiek last (ziek?) van hebben
   Antwoord: komt aan de orde bij de groep 'mens en dier'.

Zorgen en oplossingen

1. Er wordt bij Elzenburg geen bestaande landschapsstructuur gebruikt of versterkt (zoals bijvoorbeeld spoor, watergang, A50 etc).
2. Er wordt de zorg geuit dat het Osse buitengebied te makkelijk als een 'vuilnisbelt' vanuit de stad Oss wordt gebruikt. Alles wat je niet in de stad wil, 'dump' je daarbuiten. En dat, terwijl het Osse buitengebied veel te behouden kwaliteiten heeft.

3. Gemeente is te volgend aan provincie: zoek de grenzen op of ga er juist overheen.

4. Zijn andere locaties zoals Paalgraven, Nieuw Zevenbergen, langs de A50, Keent/Uiterwaarden niet eerder voorstelbaar voor de plaatsing van windmolens dan het gebied ten noorden van Elzenburg?

5. De zorg dat plaatsing van windmolens horizonvervuiling oplevert, wordt niet door iedereen gedeeld. Hierover waren de meningen verdeeld.

6. De rode (knipperende?) lichtjes zijn 's nachts irritant

Er werden veel oplossingen aangedragen:
1. Actief communiceren
2. Informatiecentrum
3. Uitzichtpunt in een mast
4. Bos/bomen bij de kernen
5. Masten moeten zo min mogelijk opvallen (groen en grijstinten) of juist een opvallende 'kunstmolen'
6. Samenwerking met bijv. Woensdrecht of een gemeente aan zee.

Thema Alternatieven

Vragen

1. Wordt de techniek en opbrengsten van windmolens niet te snel achterhaald door nieuwe technieken zoals: geothermie, nieuwe generatie zonnepanelen, waterstof of nieuwe windmolentechnieken (bijvoorbeeld "trilsprieten")?
   Antwoord: Gezien de lange doorloop- en proceduretijd van windparken is het belangrijk om de actualiteit op dit vlak scherp in beeld te houden en flexibel te blijven!

2. Onderzoek ook alle andere kansrijke (bedrijfs)terreinen.

3. Optimaliseer diverse duurzame energieopties (zon, wind, water, biomassa). Bijvoorbeeld door de aanleg van energieparken of het benutten van de grote hoeveelheid oppervlakte aan bedrijfsdaken.

4. Blijft ten allen tijde flexibel. Met betrekking tot nieuwe technieken, maar ook in juridische zin. Bijvoorbeeld door flexibele bestemmingsplanregels

5. De gemeente moet voorwaarden stellender zijn. Desnoods dwingend. Bijvoorbeeld met betrekking tot de maximale hoogte van windmolens.

Zorgen	Oplossing
Als je 't doet doe het dan goed !	Landschappelijke inpassing, inkomsten, compensatie, eerlijke verdeling van de lusten en lasten
Blijf scherp op alternatieven	
De burger/ het landschap is de dupe van het hoge energieverbruik van bedrijven	Maak een integraal plan waarin staat wie welke inspanning levert (burger, overheid, bedrijf)
Is dit echt de (enige) beste plek?	Provincie moet coulanter worden en Visie Ruimte aanpassen. Gemeente moet invloed aanwenden.
Hoe kunnen we ons onderscheiden (4 windmolens is geen kunst!)	Meerwaarde door zelf exploiteren. De baten doorinvesteren in betere alternatieven.
Wacht niet te lang op alternatieven (anders blijf je vertragen)	Nu doorpakken, na 25 jaar zien we wel weer
Een windmolen is tijdelijk (staat korter dan een eikenboom/ 25 jaar!)	Afbraakgarantie opstellen/eisen